

Cauza C-625/20**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

19 noiembrie 2020

Instanța de trimitere:

Juzgado de lo Social n.º 26 de Barcelona (Spania)

Data deciziei de trimitere:

13 octombrie 2020

Reclamantă:

KM

Pârât:

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

Obiectul procedurii principale

Prezenta cerere de decizie preliminară are ca obiect clarificarea aspectului dacă sistemul de securitate socială spaniol stabilește o discriminare pe motive de sex sau de gen, încălcând, prin urmare, reglementarea Uniunii care consacră principiul egalității de tratament între bărbați și femei, atunci când permite compatibilitatea a două prestații recunoscute în cadrul unor regimuri de securitate socială diferite, dar interzice primirea acestora în cadrul aceluiași regim, cu toate că sunt îndeplinite condițiile pentru nașterea prestațiilor respective.

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

- 1 În temeiul articolului 267 TFUE, se formulează prezenta cerere de decizie preliminară, care are ca obiect stabilirea validității articolului 163 alineatul 1 din LGSS [Legea generală privind securitatea socială] în lumina principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale și, cu caracter subsidiar, în cel al ocupării forței de muncă și al încadrării în muncă, în termenii stabiliți în diverse directive comunitare.

- 2 Articolul 163 alineatul 1 din LGSS prevede că pensiile din cadrul regimului general [de securitate socială] sunt incompatibile în cazul în care se acordă aceluiași beneficiar, cu excepția situației în care există dispoziții exprese contrare, și obligă persoanele care ar putea avea dreptul la două sau mai multe pensii să opteze pentru una dintre ele.
- 3 Cu toate acestea, sistemul de securitate socială spaniol permite, pe de o parte, în cazul pensiilor pentru limită de vârstă, pentru invaliditate permanentă, pentru deces sau de urmaș, atunci când contribuabilul a făcut dovada unor perioade de cotizare succesive sau alternative la mai multe regimuri de securitate socială, ca perioadele respective să fie cumulate, cu condiția să nu se suprapună, în vederea dobândirii dreptului la pensie, precum și pentru a determina, după caz, procentul aferent anilor de cotizare aplicabil pentru calculul acesteia.
- 4 Pe de altă parte, jurisprudența limitează incompatibilitatea respectivă la prestațiile recunoscute în cadrul aceluiași regim de securitate socială, astfel încât recunoaște compatibilitatea prestațiilor din cadrul diferitor regimuri de securitate socială.
- 5 Cu toate acestea, participarea femeilor în cadrul diferitor regimuri de securitate socială nu este aceeași, oscilând între 95,60 % în cadrul regimului special al lucrătorilor casnici și 7,97 % în cadrul regimului special al minerilor. Totuși, în cele mai importante două regimuri, și anume regimul general (RGSS), care include, în general, lucrătorii care desfășoară activități salariate din orice sector de producție, și regimul special al lucrătorilor care desfășoară activități independente (RETA), care include, în general, lucrătorii care desfășoară activități independente din orice sector de producție, participarea femeilor este de 48,09 % și, respectiv, de 36,15 %.
- 6 Prin urmare, în cazul în care compatibilitatea prestațiilor este posibilă numai în raport cu veniturile înregistrate în cadrul diferitor regimuri (în mod normal, RGSS și RETA) și proporția bărbaților în cadrul RETA este mult mai mare decât cea a femeilor, compatibilitatea prestațiilor va fi posibilă într-o măsură mult mai mare în cazul bărbaților decât în cel al femeilor, ceea ce ar încălca principiul egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale și probabil și în cel al ocupării forței de muncă și al încadrării în muncă, consacrat de reglementarea Uniunii.

Întrebările preliminare

1. - „Norma spaniolă privind compatibilitatea prestațiilor, conținută de articolul 163 alineatul 1 din LGSS și interpretată de jurisprudență, care nu permite compatibilitatea a două prestații pentru incapacitate permanentă totală recunoscute în cadrul aceluiași regim, însă admite compatibilitatea acestora în cazul în care sunt recunoscute în cadrul unor regimuri de securitate socială diferite, cu toate că, în toate cazurile, au fost dobândite în temeiul unor cotizații diferite, având în vedere distribuția în funcție de sex în cadrul diferitor regimuri de securitate socială spaniolă, este contrară reglementării europene conținute de articolul 4 din

Directiva 79/7/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale și la articolul 5 din Directiva 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă (reformă), întrucât dă naștere unei discriminări indirecte pe motive de sex sau de gen?

2. - În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, legislația spaniolă ar putea fi contrară reglementării europene menționate anterior, în cazul în care cele două prestații ar avea la bază leziuni diferite?”

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Articolul 267 TFUE.

Directiva 79/7/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale: articolele 1 și 2, articolul 3 alineatul (1) și articolul 4 alineatul (1).

Directiva 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă (reformă): articolul 1, articolul 2 alineatul (1) literele (a), (b) și (f) și articolul 5.

Dispozițiile naționale invocate

Legea generală privind securitatea socială (LGSS), textul codificat aprobat prin Decretul regal legislativ nr. 8/2015 din 30 octombrie 2015: în special, articolul 163 alineatul 1, dar și articolul 193 alineatul 1 și a 26-a dispoziție tranzitorie.

Decretul regal nr. 691/1991 din 12 aprilie 1991 privind calculul reciproc al cotelor între regimurile de securitate socială: articolul 1, articolul 4 alineatul 1 și articolul 5.

Hotărârea Secției pentru litigii de muncă din cadrul Tribunal Supremo [Curtea Supremă] (STS) din 14 iulie 2014, pronunțată într-un recurs pentru unificarea jurisprudenței (RCUD) nr. 3038/2013.

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

- 7 Prin decizia adoptată de INSS s-a constatat că reclamanta se află în situație de incapacitate permanentă totală de exercitare a profesiei sale obișnuite de asistent administrativ, rezultată dintr-o boală obișnuită, și că are dreptul la prestația corespunzătoare, începând cu 19 noiembrie 1998. Baza de calcul a prestației a fost

stabilită în funcție de bazele de cotizare din perioada cuprinsă între mai 1989 și aprilie 1994.

- 8 Profesia obișnuită actuală a reclamantei este de prepus de rang inferior. Începând de la 18 iulie 2016, aceasta s-a aflat în situație de incapacitate temporară. La 20 martie 2018, Direcția provincială a INSS a adoptat o decizie prin care a constatat că reclamanta se află în situație de incapacitate permanentă totală, rezultată dintr-un accident în afara muncii, având dreptul la prestația corespunzătoare. Baza de calcul a prestației a fost stabilită în funcție de bazele de cotizare din perioada cuprinsă între februarie 2015 și ianuarie 2017.
- 9 Cu toate că reclamantei i s-au recunoscut cele două prestații pentru profesii diferite, având în vedere diversele afecțiuni și perioadele de cotizare distincte, iar valoarea prestațiilor a fost calculată în funcție de baze de cotizare diferite, INSS consideră că acestea sunt incompatibile, în temeiul articolului 163 alineatul 1 din LGSS.
- 10 Pe de altă parte, jurisprudența cu autoritate ar permite compatibilitatea celor două pensii pentru incapacitate permanentă totală în cazul în care au fost recunoscute în cadrul unor regimuri diferite.

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 11 Reclamanta consideră că articolul 163 alineatul 1 din LGSS nu este aplicabil, fiind contrar reglementării europene, concret, articolului 4 din Directiva 79/7/CEE și articolului 5 din Directiva 2006/54/CE.
- 12 În special, aceasta consideră că, având în vedere că proporția femeilor în cadrul regimurilor speciale, în special în cadrul RETA, este mult mai mică decât cea a bărbaților (de 36,15 % la 31 ianuarie 2020), regimul de incompatibilități dă naștere unei discriminări indirecte pe motive de sex sau de gen, deoarece, deși regimul respectiv este în aparență neutru, îngreunează în mare măsură compatibilitatea prestațiilor în cazul femeilor, deoarece afilierea acestora la regimurile speciale este proporțional mult mai mică în raport cu cea a bărbaților.
- 13 INSS susține că una dintre directivele invocate de reclamantă – Directiva 2006/54 – nici măcar nu era aplicabilă în prezenta cauză, că este contradictoriu să se încaseze două pensii pentru incapacitate permanentă totală pentru profesii diferite, în condițiile în care, prin însăși natura sa, profesia obișnuită poate fi una singură, și anume ultima, că, pentru recunoașterea celei de a doua pensii pentru incapacitate permanentă totală, trebuie să se aprecieze de asemenea leziunile care au justificat-o pe prima, că normele permit luarea în considerare a două cotizații din cadrul unor regimuri diferite și că efectele practice ale reglementării legale în materia compatibilității pensiilor pentru incapacitate permanentă sunt foarte reduse.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 14 Instanța de trimitere consideră că actualul regim al compatibilității prestațiilor dă naștere unei discriminări indirecte pe motive de sex sau de gen, care este interzisă de reglementarea europeană, deoarece reglementarea legală națională nu permite compatibilitatea celor două prestații pentru incapacitate permanentă totală recunoscute în favoarea reclamantei în cadrul RGSS.
- 15 Jurisprudența cu autoritate a interpretat articolul 163 alineatul 1 din LGSS *a sensu contrario*, acceptând compatibilitatea a două prestații recunoscute în cadrul unor regimuri diferite (RGSS și altul, în mod normal RETA), cu condiția ca perioada de cotizare în cadrul fiecărui regim să fie suficientă pentru a dobândi dreptul la prestație, inclusiv atunci când recunoașterea are la bază aceleași leziuni.
- 16 În orice caz, ar fi justificat să se respingă compatibilitatea celor două prestații dacă acestea au fost dobândite, integral sau parțial, în temeiul aceluiași cotizării. Pentru acest motiv, nu s-ar admite nici compatibilitatea prestațiilor recunoscute în cadrul unor regimuri diferite dacă nu se face dovada pentru fiecare dintre ele a unei perioade de cotizare proprie suficiente pentru recunoașterea prestației. Cu toate acestea, în prezenta cauză, reclamanta a făcut dovada unei perioade de cotizare suficiente și independente pentru a avea acces la ambele prestații, în funcție de momentul în care acestea au fost recunoscute, de evenimentele neprevăzute apărute și de vârsta sa la momentul faptului cauzator.
- 17 Dreptul la pensia pentru incapacitate permanentă totală recunoscută în anul 1999 a luat naștere, în mod evident, în temeiul cotizațiilor anterioare. Pensia din anul 2018 nu necesită o perioadă prealabilă de cotizare, deoarece rezulta dintr-un accident în afara muncii, fiind suficientă înregistrarea în sistemul de securitate socială. În plus, cu toate că pensia pentru incapacitatea permanentă totală din anul 2018 rezulta dintr-o boală obișnuită, reclamanta a dovedit o perioadă de cotizare suficientă, ulterior anului 1999, pentru a avea dreptul la prestație.
- 18 Soluția propusă în prezenta cauză, constând în respingerea compatibilității prestațiilor care au luat naștere în cadrul aceluiași regim (în mod normal, RGSS) și în recunoașterea compatibilității celor care au luat naștere în cadrul unor regimuri diferite (în mod normal, RGSS și RETA), în pofida dobândirii în ambele cazuri a diverselor prestații ca urmare a unor perioade de cotizare independente, creează o situație de discriminare indirectă pe motive de sex. Această discriminare ar fi interzisă de articolul 4 din Directiva 79/7/CEE și de articolul 5 din Directiva 2006/54/CE, în cazul în care aceasta din urmă ar fi aplicabilă.
- 19 Astfel, aplicarea normei privind incompatibilitatea prestațiilor este aparent neutră din perspectiva sexului, întrucât aceasta nu distinge în funcție de sex, ci de regimuri. Totuși, aplicarea sa practică poate avea un efect mai mare asupra sexului sau genului feminin, după cum reiese din analiza componentei pe sexe a diferitor regimuri de securitate socială. Ne vom concentra doar asupra RGSS și RETA,

deoarece acestea sunt cele care au cei mai mulți afiliați, celelalte regimuri sau sisteme speciale reprezentând o proporție efectiv nesemnificativă.

- 20 RGSS este regimul care reunește, pentru majoritatea sectoarelor, lucrătorii salariați, având peste 14,5 milioane de afiliați. Raportul dintre sexe este destul de echilibrat, femeile reprezentând 48,09 %. Pe de altă parte, în cadrul RETA, la care sunt afiliați lucrătorii care desfășoară activități independente din majoritatea sectoarelor și care conține de asemenea cu un număr semnificativ de afiliați, de peste 3 milioane, raportul dintre sexe este dezzechilibrat, femeile reprezentând doar 36,15 %, ceea ce nu corespunde deloc cu ponderea populației feminine în totalul național sau în colectivul de persoane active.
- 21 Prin urmare, în cazul în care compatibilitatea prestațiilor este posibilă numai în ceea ce privește veniturile obținute în cadrul unor regimuri diferite (în general, RGSS și RETA) și proporția bărbaților afiliați la RETA este mult mai mare decât cea a femeilor, putem concluziona că recunoașterea compatibilității prestațiilor va fi posibilă într-o măsură mult mai mare în cazul bărbaților decât în cazul femeilor. Aplicarea reglementării privind incompatibilitatea prestațiilor va aduce atingere femeilor într-o măsură mult mai mare în procente decât bărbaților, fără a exista un motiv obiectiv pentru aceasta.
- 22 În plus, aspectele anterioare ar implica nu numai o discriminare indirectă pe motive de sex, ci și, în principal, pe motive de gen, deoarece prezența mai mică a femeilor în cadrul RETA reflectă dificultatea mai mare a acestora privind desfășurarea independentă a unei activități productive, cărora le-a fost rezervat în mod tradițional rolul asumat din punct de vedere social de îngrijitoare și casnice, care nu a fost încă eliminat complet. În special, în cazul generațiilor anterioare, deși încă active, femeile intrau mai târziu pe piața muncii, uneori atunci când copiii erau deja mari, ocupând în principal locuri de muncă cu fracțiune de normă – pentru a le concilia cu gestionarea gospodăriei – și mai puțin calificate – rezultând astfel șanse mai mici de formare și de dezvoltare a carierei –.
- 23 Prin urmare, este logic că integrarea pe piața muncii a femeilor în împrejurări atât de nefavorabile s-a produs, în principal, prin intermediul unor activități salariate, iar nu al unor activități independente, pe lângă faptul că rolul social tradițional de îngrijitoare le îngreuna accesul la finanțarea și la capitalul necesare pentru desfășurarea unei activități independente.
- 24 Având în vedere considerațiile anterioare, considerăm că este oportună formularea unei cereri de decizie preliminară. Cu toate că interdicția discriminării directe sau indirecte, atât pe motive de sex, cât și de gen este suficient de consolidată și delimitată în dreptul Uniunii, este necesară o hotărâre a Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), deoarece nu există nicio hotărâre anterioară în care să se fi analizat problema specifică a compatibilității prestațiilor.
- 25 Situația ar fi diferită în cazul în care cea de a doua pensie recunoscută ar fi pentru incapacitate permanentă absolută, deoarece, în acest caz, pensia respectivă ar

compensa imposibilitatea de a desfășura orice activitate productivă, care ar absorbi imposibilitatea de a continua exercitarea unei profesii concrete. Totuși, acesta nu este cazul reclamantei.

- 26 Nu este posibil ca aceleași leziuni să permită recunoaștere a două prestații pentru incapacitate permanentă totală. Totuși, același context patologic nu împiedică accesul la două prestații pentru incapacitate permanentă totală compatibile în cadrul a două regimuri diferite. În orice caz, pentru aceste motive, se consideră relevant să se formuleze o a doua întrebare, cu titlu subsidiar față de cea principală, în cazul în care ar fi necesar să se nuanțeze că incompatibilitatea ar fi justificată și nu ar fi discriminatorie numai atunci când prestațiile au fost recunoscute având în vedere aceleași afecțiuni.

DOCUMENT DE LUCRU